

Planprogram

2022-2033

Kommuneplanens samfunnsdel

Vedtatt i kommunestyret
07.04.2022

Nord-Aurdal kommune

INNHOILDSFORTEGNELSE

1	Innledning	3
2	Bakgrunn	4
2.1	Kommuneplanen	4
3	Lovverk og overordnede føringer	5
3.1	Lovverk	5
3.2	Nasjonale føringer	5
3.3	Regionale føringer	6
3.4	Kommunale føringer	6
4	Planarbeidet	7
4.1	Mål og hensikter med planarbeidet	7
4.2	Viktige tema for samfunnsplanen	7
4.3	Behov for utredninger	12
5	Medvirkning og informasjon	14
5.1	Opplegg for medvirkning	14
5.2	Foreløpig plan for medvirkning	15
6	Planprosess	16
6.1	Framdriftsplan	16
7	Organisering	17
7.1	Prosjektledelse	17
7.2	Øvrige roller	17

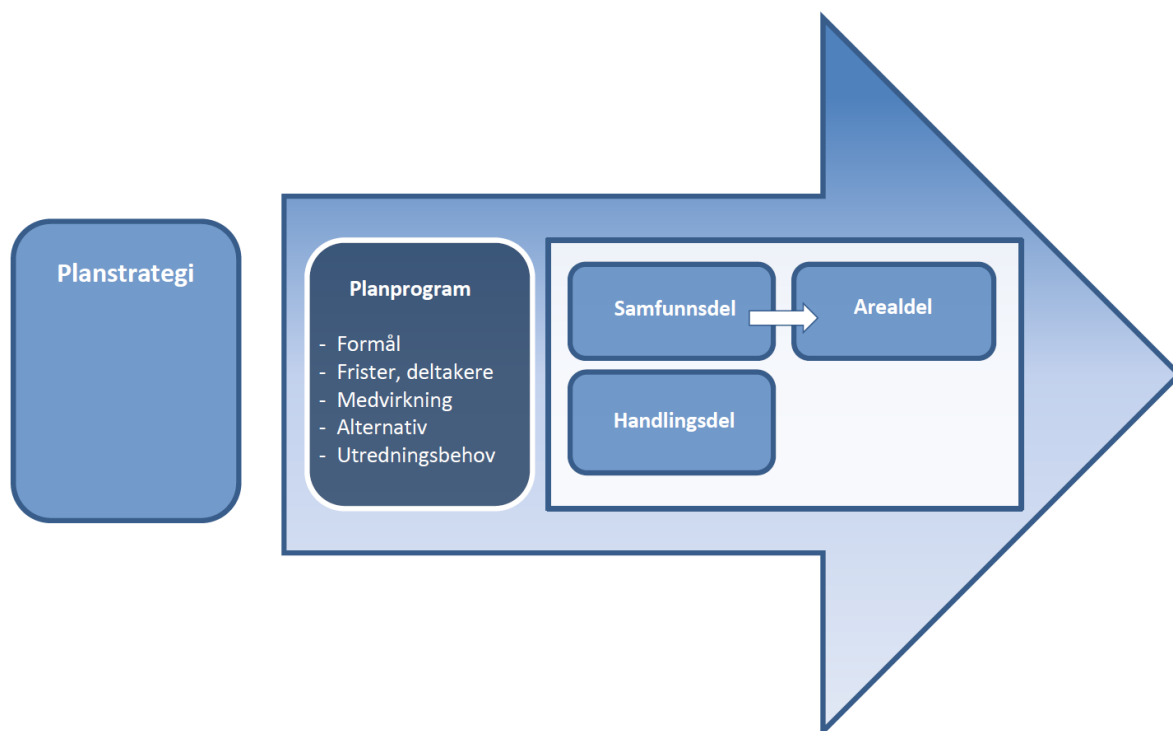
1 INNLEDNING

Ifølge plan- og bygningsloven § 4-1, kommer det frem at det som ledd i varsel av planoppstart, også skal utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Hensikten med planprogrammet er å gi en oversikt over hvilke temaer som skal belyses i planarbeidet, hvem som skal ta del i planarbeidet, opplegg for medvirkning, organisering og forankring samt fremdriftsplan.

Plan- og bygningsloven § 11-1 krever at kommunen har en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel og en arealdel. I Nord-Aurdal kommune ble kommuneplanens samfunnsdel sist vedtatt av kommunestyret 16.12.2010. Gjeldende arealdel ble vedtatt i 11.09.2014. I kommunal planstrategi 2020-2023 er det fastsatt at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres i inneværende kommunestyreperiode. Det legges opp til en framdriftsplan der planen vil være klar for å endelig behandling i kommunestyret desember 2022.

Planprogrammet skal omfatte følgende hovedpunkter:

- formålet med planarbeidet
- planprosessen med frister og deltakere
- opplegg for medvirkning
- beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert
- Utredningsbehov

2 BAKGRUNN

2.1 Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunenes overordnede styringsdokument, og består av en arealdel og en samfunnsdel. Planen skal definere visjon og verdier, samt langsiktige mål og strategier. Målsettinger og strategier fra samfunnsdelen konkretiseres gjennom arealdelen og kommunens handlingsdel.

Både kommuneloven og plan- og bygningsloven stiller krav til kommunen om at den skal drive langsiktig planlegging. Målet er at *«planleggingen skal stimulere og samordne den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale, kulturelle og estetiske utviklingen i kommunen, og sikre befolkningen muligheter til påvirkning av kommunens utvikling»* (Plan og bygningsloven § 11-1).

2.1 Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel er det strategiske plandokumentet som ligger til grunn både for kommuneplanens arealdel og for virksomhetsplanene i kommunen. Samfunnsdelen er derfor den viktigste arenaen for å drøfte målsettinger og overordnede strategier for å skape ønsket utvikling av Nord-Aurdal kommune, herunder sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, integrering, næringspolitikk, byutvikling, landbruk, hytteutvikling m.m. En god samfunnsdel defineres ut fra i hvilken grad det er et fokusert og handlingsrettet dokument som tydelig peker ut prioriterte satsingsområder.

Kommuneplanens samfunnsdel skal beskrive behov og føringer for arealbruken i kommunen. Arealdelen skal således være et kartmessig bilde av prioriteringer og satsinger i samfunnsdelen, samtidig som at kommunens arealressurser og infrastruktur påvirker utviklingsmulighetene. Før kommunen igangsetter arbeidet med arealdelen bør de overordnede strategier være på plass.

§ 11-2 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen.

Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

3 LOVVERK OG OVERORDNEDE FØRINGER

I tillegg til å følge nasjonalt lovverk, er det et viktig prinsipp at kommunal planlegging fremmer helheten i samfunnet, og at oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng. For at dette skal være mulig, må kommunal planlegging ta hensyn til å ivareta både nasjonale, regionale og kommunale mål, interesser og oppgaver, samt bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner.

3.1 Lovverk

Aktuelt lovverk i planarbeidet vil være:

– Plan- og bygningsloven	– Barnehageloven	– Barnevernloven
– Kommuneleien	– Opplæringslova	– Friluftsløven
– Folkehelseloven	– Kulturloven	– Folkehelsebibliotekloven
– Lov om helse- og omsorgstjenester	– Diskriminerings- og	– Kulturminneløven
– Helsepersonelloven	tilgjengelighetsloven	– Lov om miljøretta helsevern
– Bruker- og pasientrettighetsloven	– Naturmangfoldloven	

3.2 Nasjonale føringer

For å sikre at nasjonale interesser blir ivaretatt i den kommunale planleggingen, utarbeides det fra sentrale myndigheter hvert fjerde år et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Et viktig mål for de nasjonale forventningene er å bidra til å fremme en bærekraftig utvikling. I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» kommer det frem fire hovedpunkter:

Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling

- FNs bærekraftsmål som grunnlag som grunnlag for regional og kommunal planlegging
- Tydelig retning for samfunnsutvikling
- Effektive og kunnskapsbaserte planprosesser
- God gjennomføring av arealplaner
- Økt bruk av digitale verktøy i planleggingen

Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet

- Næringsutvikling som grunnlag for velferd
- Et samfunn med lave utslipp, som er trygt og tilpasset klimaendringene
- Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier
- Ressursbasert næringsutvikling

Bærekraftig areal og transportutvikling

- Styrket knutepunktsutvikling
- Mer vekt på regionale løsninger

Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

- Et helsefremmende samfunn preget av trygghet, åpenhet og inkludering
- Kvalitet i våre fysiske omgivelser
- Levende sentrumsområder

3.3 Regionale føringer

Regional planstrategi er den eneste obligatoriske planverktøyet på regionalt nivå. Den utarbeides av fylkeskommunen i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. I gjeldende planstrategi for Innlandet 2020-2024, er satsingsområdene innbyggere, inkludering, innovasjon og infrastruktur.

Eksempler på andre regionale planer som er førende for Nord-Aurdal kommune:

- Regional plan for verdiskapning
- Regional plan for kompetanse
- Regional plan for samferdsel
- Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap
- Regional plan for folkehelse
- Regional plan for klima og energi
- Regional plan for det inkluderende Innlandet (under utarbeidelse)
- Regional bibliotekplan for Valdres
- Kulturminneplan for Valdres
- Mulighetsstudie for næringsutvikling i Valdres
- Valdres Natur- og Kulturpark handlingsprogram 2022
- Handlingsplan for Valdres friluftsråd 2022

3.4 Kommunale føringer

- Gjeldende kommuneplan for Nord-Aurdal kommune
- Planstrategi for Nord-Aurdal kommune
- Folkehelseoversikta
- Kommunedelplan for barnehage og skole
- Kommuneplan for kultur, idrett og friluftsliv
- Kommunedelplan for helse- og omsorg
- Kommunedelplan for trafiksikkerhet
- SATS-avtalen
- Gatebruksplan for Fagernes sentrum
- Fortettingsstudie for Fagernes sentrum
- Mulighetsstudie Fagernesparken
- Mulighetsstudie for nytt torg/kulturhus
- Boligmulighetsstudie for Fagernes og Leira
- Tiltaksplan mot barnefattigdom
- Tiltaksplan for integrering og bosetting av flykninger
- Temaplan for habilitering og rehabilitering
- Demensplan
- Fagplan for fysio- og ergoterapitjenesten
- Boligsosial handlingsplan
- Alkoholpolitisk handlingsplan
- Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner
- Kvalitets- og utviklingsrapport for grunnskolen
- Handlingsplan mot mobbing
- Handlingsplan mot krenkende atferd i barnehagen
- Temaplan for kulturminne i Nord-Aurdal
- Den kulturelle skolesekken

4 PLANARBEIDET

4.1 Mål og hensikter med planarbeidet

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument og gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet, forvaltning av arealressursene og kommunens øvrige plandokumenter. Kommunens økonomiplan kan inngå i handlingsdelen i kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanen ses i et 12-årig perspektiv.

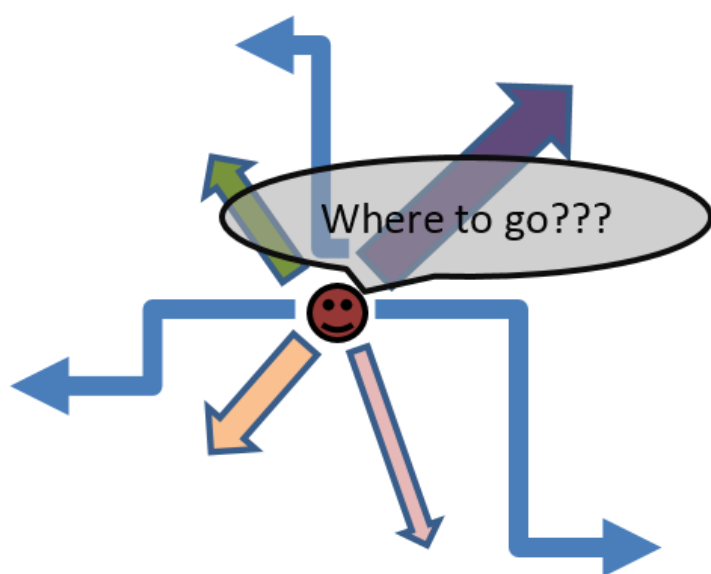
4.2 Viktige tema for samfunnsplanen

Planprogrammet skal, som et av hovedpunktene, beskrive hvilke alternativer som vil bli vurdert i planarbeidet. Med dette menes å synliggjøre hvilke ulike retninger kommunen kan velge å gå på de forskjellige områdene i kommunen. Skal man få til en god medvirkningsprosess i tillegg til en bred politisk debatt, er dette punktet svært viktig, da valg mellom ulike muligheter er noe av det en god samfunnsdel skal løfte fram, diskutere og i siste omgang prioritere og vedta.

Diskusjonen om valg og prioriteringer av ulike utviklingsretninger kommunen skal ta, vil gjelde ulike geografiske utbyggingsretninger, men også ulike strategier innen politikkområder som ikke nødvendigvis er arealrelatert, slik som folkehelse og hensyn til barn og unge, eldre osv.

Å ha som mål at man skal bli «best på det meste» er urealistisk og gir en plan som kan være vanskelig å etterleve. En slik plan vil i stor grad miste sin verdi i å være et viktig styringsverktøy for kommunen. En god samfunnsplan skal derfor være et spisset og handlingsrettet dokument som tydelig peker ut prioriterte satsingsområder. Å prioritere innebærer et valg om å løfte opp og fram et begrenset antall området/temaer for inneværende planperiode. Prioriterer man alt, prioriterer man i realiteten ingenting. At planen er spisset, betyr likevel ikke at den skal være for detaljert. Planen bør utformes slik at hovedinnholdet/-retningen i planen skal kunne holde seg i flere tiår, og slik at mindre justeringer

kan gjennomføres løpende ut fra samfunnsutviklingen, uten at det kommer i strid med planen. Selve utformingen av planen bør få fram klare strategier og mål for ulike området/temaer. Lange utredninger om dagens situasjon og informasjon om de kommunale tjenestene ol. tas ikke med i dokumentet, da dette er godt belyst i andre kommunale dokumenter – eks økonomiplanen og kommunedelplanene. Det legges opp til en modell der planens handlingsdel ivaretas gjennom kommunens økonomiplan.

Under er en liste over typiske temaer en kommuneplan bør diskutere retning/strategier rundt. Noen vil være mer relevante for Nord-Aurdal enn andre. Det er viktig at sentrale temaer tas opp til politisk drøfting, og at de i tillegg løftes fram i ulike medvirkningsprosesser kommunen velger å gjennomføre i forbindelse med planarbeidet.

Aktuelle temaer å diskutere i samfunnsdelen

• Visjoner	• Samordnet areal- og	• Kultur
• Bærekraftig utvikling, miljø	transportplanlegging	• Kulturminnevern
• Folkehelse	• Senterutvikling og	• Energi, vannforsyning og
• Universell utforming	kjøpesenterpolitikk	renovasjon
• Barn og unge	• Samferdsel, kollektivtrafikk	• Reduksjon i klimagassutslipp
• Idrett	og tilgjengelighet	• Klimatilpasning
• Friluftsliv	• Skoler og barnehager	• Utbyggingsstrategi,
• Eldre	• Helse- og omsorgstjenester	byggeskikk
• Næringsutvikling	• Integrering	• Samfunnssikkerhet
• Boligpolitikk og boligbygging	• Fattigdom	• Interkommunalt samarbeid i
		Valdres

Elleve (11) viktige områder å diskutere i samfunnsdelen

Under trekkes det fram noen eksempler på områder som har høy relevans for Nord-Aurdal kommune. Her vil det være spesielt viktig at planprosessen resulterer i politiske klare føringer for hvilken retning man ønsker, og med påfølgende klare strategier for hvordan man skal oppnå denne utviklingen. Valgte strategier og mål på disse områdene skal være langsiktige og gi viktig retning når kommuneplanens arealdel skal revideres, siden arealdelen er det kartmessig bilde av prioriteringer i samfunnsdelen.

Næringsutvikling: Næringsutvikling er viktig i alle kommuner, også i Nord-Aurdal. Hvordan videreutvikle eksisterende næringer fra landbruk, turisme, industri, varehandel mv. og gjøre det lettere å etablere næring i kommunen? Hvor ønsker vi at ulike typer næring skal lokaliseres? Hvor man legger til rette for hva slags næring er f.eks. viktig å vurdere opp mot ønsket byutvikling. Det er et nasjonalt mål innen planlegging at kommunene alltid bør prøve å finne et næringsalternativ sentrumsnært før man tillater andre lokalisasjoner. På den andre siden, er visse type næring av en sånn art at den med fordel kan legges utenfor sentrum, eller er mindre viktig at ligger i sentrum. Andre typer næring trenger nærhet til visse fartsårer, infrastruktur eller har andre faktorer å ta hensyn til. Vedtatt SATS-strategi har lagt en del klare føringer her er godt faglig grunnlag å bygge videre på. Nord-Aurdal kommune er en aktiv landbrukskommune. Nye areal til handel og bolig bør vurderes nøye opp mot jordvern. Hensynsone for flom gir utfordringer for næringsutvikling – spesielt på Fagernes og Leira. Kommunen bør aktivt jobbe for å finne optimale løsninger for å sikre videre utvikling. Kommunen bør vurdere et mer aktivt samarbeid med næringslivet vedrørende bolig- og næringsutvikling.

Landbruk: Når det gjelder landbruksbasert næringsutvikling skal Nord- Aurdal kommune arbeide for et levedyktig landbruk ved å legge til rette for en rasjonell og variert bruksstruktur og gjøre det attraktivt for alle, også nye og unge brukere, å satse på landbruket. Vi skal motivere bøndene til å investere i driftsbygninger og gjennomføre tiltak som styrker og motiverer den aktive stølsdrifta og bruken av utmarksbeita.

Byutvikling: Fagernes er byen i Valdres, med bystatus siden 2007, og ligger i Nord-Aurdal kommune. En vellykket byutvikling har mye å si for hele regionens attraktivitet. Nord-Aurdal kommune er en av de største kommunene i Norge målt på handel per innbygger.

Det er et faktum at Fagernes de siste tiårene har slitt med utviklingen, mens Leira med store arealer og lavere byggekostnader i stor grad har overtatt rollen som ledende handelssenter i kommunen. Dette er en utvikling vi kjenner fra store deler av Norge – handelen søker seg mot «effektive» handelsparker og lavere byggekostnader utenfor bysentrum. Forskning viser at andel detaljhandel i et bysentrum i stor grad påvirker kvaliteten på byen, og vil også ha innvirkning på andre tilbud i sentrum som cafeer, kulturtilbud, grad av innovasjon, boligattraktivitet og sosiale møteplasser. Det er derfor et stort nasjonalt fokus på at kommunene må jobbe mer aktivt med å gjøre byene mer attraktive for innbyggerne sine, siden dette påvirker boattraktiviteten for hele kommunen. Et viktig fellestrekk for vellykket byutvikling er at kommunen gir klare signaler for hva slags utvikling man ønsker, og hvor man ønsker dette.

Rolleavklaring Fagernes - Leira bør løftes opp i arbeidet med samfunnsdelen. Kommunestyret er gjennom lovgivningen tildelt et stort ansvar som planmyndighet, herunder med ansvar for arealdisponeringer i kommunen.

Gode løsninger avhenger av et aktivt samarbeid med næringslivet. Samtidig må kommunen også selv sette seg i førersetet for å utvikle Fagernes by i riktig retning. Omstillingsprogrammet er en viktig satsing her, som vil kunne ha stor innvirkning på framtiden til Fagernes som byen i Valdres, og den samlede næringsutviklinga i kommunen. I 2022 skal Fagernesparken renoveres, og man håper dette prosjektet vil skape gode synergieffekter for sentrumsområdet. Andre aktuelle faktorer fremover er flere leiligheter i sentrum, et mer fungerende torg, skape mer liv og aktivitet i hovedhandlegata, flere attraksjoner (hva kan gjøre at turister blir en natt ekstra?) E16-problematikken, økt næringsutvikling og fortetting midt i sentrum mm. Samtidig skal kommunen jobbe for et attraktivt Nord- Aurdal med gode lokalsamfunn i *hele* kommunen.

Boligutvikling: Det er stor etterspørsel etter boliger i kommunen, og dette er et paradoks med tanke på at kommunen ønsker seg flere innbyggere/vil hindre fraflytting. Det er en nasjonal trend at ca. 4 av 5 ønsker å bo i eller i nærheten av en by. Boligutvikling går derfor hånd i hanske med byutvikling. Det er avgjørende å ha fokus på både leie/eie, ulike typer bolig, ulike prisklasser og størrelser, og ulik utforming. Det er viktig med fortetting i sentrumssonen, men også tilrettelegging av sentrumsnære tomter/leiligheter. For noen er det ønskelig å bo lenger unna sentrum. At kommunen kan tilby attraktive tomter også ute i bygdene vil styrke bredden i kommunens botilbud. Hovedpoenget er at etterspørsel og tilbud må stemme overens. Det bør være et mål at alle og enhver som ønsker å bosette seg i Nord-Aurdal, opplever å finne et fullgodt alternativ innen rimelig tid, og at ikke boligmangel er en årsak til fraflytting/manglende

tilflytting. Hvordan kommunen skal gå fram for å nå dette målet, er en viktig politisk debatt, og som hører hjemme i samfunnsdelen. Dette vil ha stor betydning for arealdelen og hvordan man ønsker blant annet byutvikling. Hvor frampå skal kommunen være i selv å utvikle tomter/boliger? Hvilke virkemidler kan kommunen bruke for å få fart i det private markedet? Hvilke grep kan kommunen bruke for å sikre at ulike grupper som sliter litt ekstra på boligmarkedet, får et bedre tilbud?

Kommunen har nylig vedtatt en boligmulighetsstudie for Fagernes og Leira. Dette er et godt grunnlag for videre arbeid med å utforme framtidens boligutvikling i Nord-Aurdal kommune. Hovedkonklusjonen i disse dokumentene er at det er stor etterspørsel etter sentrumsnære boliger, og at leiligheter i sentrum er en hovednøkkel til at det blir liv i Fagernes by etter at butikkene stenger. Dette vil videre stimulere til mer lokal handel i sentrum. Forskning viser også at fortetting i sentrum øker viljen for næringslivet til å etablere seg i bykjernen. Det å satse på boliger i sentrum vil derfor bygge opp under det å satse på næringsliv i sentrum og vice versa. Spesielt for restauranter, cafeer og kulturelle aktiviteter på kveldstid er sentrumsnære boliger spesielt viktig.

Kultur og sosiale møteplasser: Kulturlivet er noe av det Nord-Aurdal kommune er mest kjent for, og kommunen har vært i toppsjiktet av kulturindeksen i mange år. Dette er først og fremst pga. eksterne aktører, og i mindre grad grunnet kommunale faktorer. Hva kan kommunen gjøre for å bygge videre på denne kvaliteten? Ønsker man på sikt å jobbe for et nytt regionalt kulturhus, eller er løsningen å renovere dagens kulturhus? Hvordan ønsker man at fremtidens kulturskole skal se ut?

Hvordan ser fremtidens frivillighet ut? Hva kan kommunen gjøre for å bygge opp under festivalene? Hvordan bedre/skape synergieffekter mellom reiseliv, næring og kulturopplevelse? Hvilke sosiale møteplasser har vi/mangler vi? Hva trenger idretten? Hva trenger løypelagene?

Eldre: Befolkningsprognosene for Nord-Aurdal kommune viser en dobling av antall over 80 år i 2040 sett i forhold til 2020. Hvordan skal kommunen innrede seg i årene som kommer, slik at tjenester og tilbud imøtekommer en sterk økning av antall eldre? At eldre holder seg aktive både sosialt, mentalt og fysisk, er en nøkkel til god helse og økt livskvalitet. Hvordan tilrettelegge for dette? Eldre er i mange sammenhenger en stor ressurs for samfunnet, og bidrar mye innen blant annet frivillig arbeid. Mange ønsker å flytte mer sentralt når de blir eldre. Sentrumsnære leiligheter med «tøffelavstand» til alle daglige funksjoner, vil gjøre eldre selvstendige lenger, og vil medføre at f.eks. hjemmesykepleie blir langt mer kostnadseffektivt. Samtidig blir boliger utenfor sentrum frigjort, slik at f.eks. småbarnsfamilier lettere kan etablere seg.

Hytteneæring/deltidsinnbyggere: Nord-Aurdal har 6 400 innbyggere og ca. 14 000 hytteinnbyggere. Det er et økende fokus på at hytteneæringa bør bli mer bærekraftig, hvor ulike politiske ståsteder og meninger blant folk går fra mer eller mindre krav om byggestopp, til at utbygging bør fortsette som før. Mellom ytterpunktene ligger flere alternativer; fokus på fortetting/høyere utnyttelsesgrad framfor å ta i bruk helt nye områder, mer bærekraftige utbyggingsmetoder, økt fokus på bevaring av myrområder, bruk av solcelle, mindre inngripende grunnarbeidsmetoder mm. En viktig politisk diskusjon er derfor hvor Nord-Aurdal kommune skal legge lista for fremtidens hytteutvikling. Bør man velge en strategi om at spredt hytteutbygging stoppes helt, og at kommunen prioriterer konsentrert utbyggingsområder med VA slik som på Aurdalsåsen? Det finnes i dagens kommuneplan mange tildelte hytteområder med spredte hyttetomter. Bør disse i stor grad fjernes? Bør man få på plass klare krav til infrastruktur til utbyggere og absolutte fjellgrenser som ikke skal overskrides?

I vedtatt kommunal planstrategi (2020-2024) for Nord-Aurdal kommune, kommer det frem fire gjennomgående temaer som skal vurderes i alle planer som utarbeides:

- Folkehelse
- Barn og unge
- Miljø, energi og klima
- Universell utforming og annen inkludering

Folkehelse er summen av alle faktorer som påvirker helse vår enten positivt eller negativt. «Folkehelse» er et begrep som kan være vanskelig å konkretisere, da det omfavner mange områder. Hver kommune har sine folkehelseutfordringer. Skal man få til et treffsikkert folkehelsearbeid, er det derfor nødvendig at man tar utgangspunkt i de kartleggingsarbeidene som gjelder for Nord-Aurdal kommune. Folkehelseoversikten er her et godt utgangspunkt. Psykisk helse, muskel- og skjelettlidelser, overvekt, og mangel på treffsteder for unge, er noen av hovedutfordringene for Nord-Aurdal kommune. God tilrettelegging for utøvelse av friluftaktiviteter er viktig i et folkehelseperspektiv. Sti- og løypeplan kan være et aktuelt bidrag for å løfte frem dette.

Barn og unge: Å satse på barn og unge er ikke bare viktig for barnas del, det er en langsiktig god økonomisk investering for kommunen; «*Det er bedre å bygge barn enn å reparere voksne*». God helse består ikke kun av gode helsetilbud, men er summen av svært mange faktorer innen både barnehage/skole, familie, fritid og ikke minst kunnskap. Nord-Aurdal kommune har skåret noe dårlig på ulike undersøkelser som omhandler barn og unges opplevelse av fritidstilbud og sosiale møteplasser. Gode sosiale møteplasser er også viktig for voksne og eldre, og et økt fokus her vil gagne alle grupper. Ensomhet har blitt en folkesykdom, og er svært kostbart for samfunnet, i tillegg til at livskvaliteten til den enkelte blir dårligere. Viktige veivalg for kommunen angående barn og unge de kommende årene, er blant annet fremtidens barnehagebehov og struktur, framtidens frivillighet i lag og foreninger, utvidelse av NABS/NAUS inkl. nytt uteområde ved NABS, framtidens kulturskole, fokus på tidlig innsats, livsmestring, kompetanse og utdanning, hvordan få unge til å bli boende i Valdres mm.

Miljø, energi og klima er et svært viktig tema, som politisk har fått økende oppmerksomhet de siste årene. Kommunenes innsats er avgjørende for at Norge skal oppnå de klimamål som er satt, og påvirker mange av områdene kommunen har innflytelse over. Samfunnsdelen bør drøfte eksempelvis bruk og vern av arealer, utslipp jord/vann/luft, smart bruk av energikilder, mineralressurser, mikroplast og forsøpling mm. Det bør vurderes om plan for miljø, klima og energi skal inngå i kommuneplanens samfunnsdel, eller utarbeides som en egen plan.

Universell utforming (UU) og annen inkludering: Et godt samfunn er et inkluderende samfunn. UU handler om en persons evne til å benytte seg av og forstå en tjeneste eller produkt uavhengig av fysiske eller kognitive nedsettelse som enten er permanent, midlertidig eller situasjonsbestemt. Blinde brukere blir ofte brukt som en slags "worst case" for hvem universell utforming skal ta hensyn til. Man glemmer fort alle de andre type nedsettelse som gjør en tjeneste krevende å bruke, og som rammer mer eller mindre de fleste av oss i løpet av livet; kognitive utfordringer, dysleksi, små og store motoriske nedsettelse, fargeblindhet, tale- og språkutfordringer. At samfunnet er utformet universelt er derfor en fordel for alle, og gjør at flere kan delta på de ulike arenaer i samfunnet, og i en større del av livets ulike faser. For å oppnå dette, er det viktig at all planlegging har med seg dette perspektivet fra starten av. Inkludering handler om å tilpasse samfunnet til mangfoldet som bor der, og gi alle reell mulighet til å delta i fellesskapet. Et inkluderende samfunn verdsetter mangfoldet; alle har sin naturlige tilhørighet, og ingen betegnes som «inkluderte».

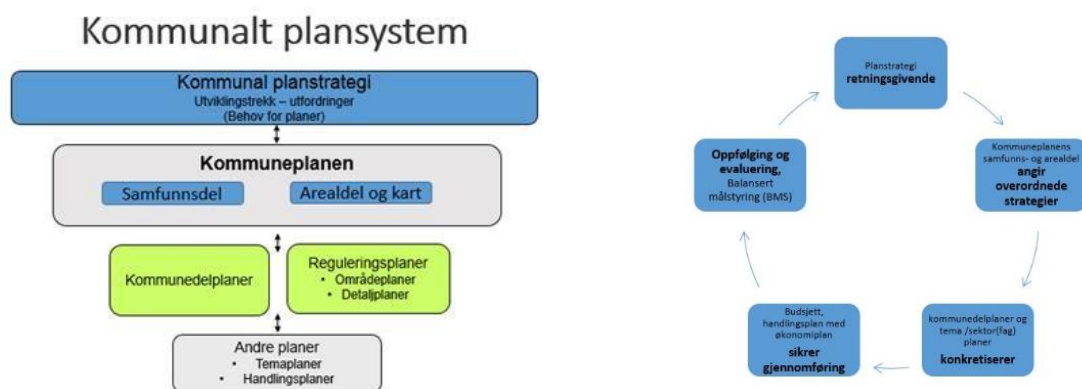

4.3 Behov for utredninger

Vedtatt folkehelseoversikt for Nord-Aurdal kommune vil fungere som et viktig grunnlagsdokument for kommuneplanens samfunnsdel. Denne er delt opp i 6 hovedkapitler, og oppdateres kontinuerlig etter hvert som nye data/statistikk blir tilgjengelig. Et annet sentralt dokument er vedtatt planstrategi, hvor det blir redegjort for sentrale tematiske utviklingstrekk i kommunen.

Et overordnet mål i SATS-arbeidet (samordnet areal- og transportstrategi Fagernes – Leira), har vært å utarbeide ulike studier og planer som grunnlag til kommuneplanen, reguleringsplaner og tematiske kommunedelplaner. Aktuelle vedtatte dokumenter er: SATS-strategidokumentet, Gatebruksplan og fortetningsstudie for Fagernes sentrum, boligmulighetsstudie for Fagernes og Leira, mulighetsstudie for Fagernesparken og for nytt torg/kulturhus.

Kommunen har mange gode kommunedelplaner, fagplaner og kvalitetsrapporter. I disse finner man oversikt over hva som gjøres i dag av tiltak, og den faglige begrunnelsen og behovet som ligger bak. Rent planmessig, skal samfunnsplanen fungere som en paraply og være overordnet kommunedelplanene/temaplanene, der man skal kunne se en rød tråd gjennom alle planene. Når samfunnsdelen skal revideres er det viktig at gjeldende kommunale planer brukes aktivt som et bidrag i dette utviklingsarbeidet. På denne måten følger revideringen av kommunale planer på ulike nivåer mer en *sirkel*, der evaluering fra gjeldende planer er med på å forme de nye overordna planene.

Demografiske statestikktall for Nord-Aurdal viser at antall unge (26-35) i forhold til eldre (56-65) i arbeidsstyrken er noe urovekkende lavt (Kilde: NHO's kommune-NM). Dette er en viktig indikator for kommunens robusthet fremover i tid. Kommunen ønsker i den anledning å undersøke nærmere hva som skal til for å få unge som vokser opp i Valdres, til å velge å bosette seg her etter endt utdanning.

Det planlegges ikke for ytterligere utredninger utover å tilrettelegge for en aktiv og informativ medvirkningsprosess. På de temaene som er spesielt aktuelle for Nord-Aurdal, vil det være ekstra viktig å invitere inn aktører som vil inneha nyttig kunnskap om de veivalgene kommunen står ovenfor.

5 MEDVIRKNING OG INFORMASJON

Planprogram, samfunnsdel med handlingsdel og arealdel er underlagt medvirkningskravene etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder både høring og offentlig ettersyn, og omfatter alle statlige, regionale og kommunale myndigheter, andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner som blir berørt av forslaget.

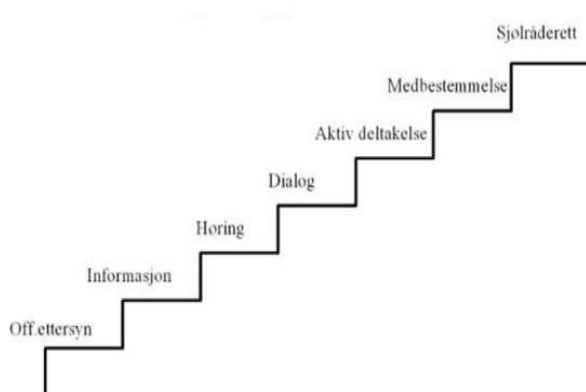
5.1 Opplegg for medvirkning

I forbindelse med utarbeidelsen av ny samfunnsdel til kommuneplanen legges det opp til å bruke ulike verktøy for medvirkning som andre kommuner erfaringsmessig har gode resultater med. De tradisjonelle folkemøtene er erfaringsmessig ofte lite treffende, og mange kommuner opplever at de her sjeldent får tak i de innbyggerinnspillende som har mest betydning. Det finnes i dag mye bra litteratur og forskning på området «medvirkning», som lett ligger tilgjengelig for kommunen å ta i bruk. Et spørsmål vedrørende medvirkning er hvor mye ressurser kommunen skal legge i det. Noen metoder er mer ressurskrevende enn andre, og sett opp mot «medvirkningstrappa» (se under) er det en vurdering hvor høyt opp man skal gå, og hvilke grupper man bør ha et ekstra fokus på. Barn og unge er uansett en gruppe, hvor kommunen spesielt bør legge til rette for aktiv medvirkning. Det samme med mennesker med nedsatt funksjonsevne. På temaområder som kommunen ønsker å prioritere/løfte fram vil det også være naturlig at man i medvirkningsprosessen legger ekstra til rette for at spesielt berørte grupper her blir hørt. Slike grupper vil kunne inneha kritisk informasjon for at kommunen i hele tatt skal kunne lykkes i sine veivalg.

§ 5.1 MEDVIRKNING

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

Figuren til venstre viser «Medvirkningstrappa». Når det gjelder medvirkning, må kommunen ta et aktivt valg på i hvor stor grad innbyggere skal involveres i planprosessen. Jo høyere opp i trappa, dess mer innflytelse. Det bør være et mål at kommunen legger til rette for at berørte aktører får en reel medvirkningsmulighet, og at medvirkningsprosessen ikke kun legges på de tre nederste trinnene. Dette gjøres gjennom bruk av forskjellige verktøy for medvirkning, siden det vil være hensiktsmessig med ulik tilnærming sett opp

5.2 Foreløpig plan for medvirkning

Det opprettes en bredt sammensatt arbeidsgruppe som vil arbeide administrativt og faglig med kommuneplanen. I tillegg opprettes det referansegrupper for alle hovedfagfeltene oppvekst, kultur, helse og teknisk/plan. Kommunalt råd for brukermedvirkning, ungdomsråd og idrettsråd tas med aktivt i arbeidsprosessen. Arbeidsgruppa og de ulike referansegruppene vil få i oppgave å innhente relevant informasjon fra sine fagområder og bidra aktivt til en god og bred medvirkningsprosess. Det vil jevnlig under hele planprosessen, settes av tid i formannskapet og/eller kommunestyret for å diskutere viktige temaer i planen.

Hva skal kommuniseres?	Til hvem?	Aktuelle medium
Planprogram og varsel om oppstart	Allmenheten og berørte myndigheter	Kommunens hjemmesider, sosiale medier, epost til berørte myndigheter, Avisa Valdres
Publisere stadfestet planprogram	Allmenheten og berørte myndigheter	Kommunens hjemmesider, med varsel via sosiale medier, epost til berørte myndigheter og til alle som har kommet med innspill
Åpning for å komme med konkrete innspill (åpen gjennom hele planprosessen)	Alle	Hjemmesider, sosiale medier
Orienterer om planarbeidet, utredninger og innspill	Lokalbefolkningen generelt, lag og foreninger, ungdomsrådet og kommunalt råd for brukermedvirkning (KRB) inviteres spesielt til å komme med sine innspill Helsesektoren, skole- og barnehager, teknisk og næring, kulturlivet, næringsliv, grunneiere, andre faginstanser og særinteresser	Offentlige møter, brukerpanel, mindre planmøter, besøk, invitasjon via hjemmesider, Avisa Valdres, epost til lag og foreninger, gruppearbeid lagt opp tematisk, Workshop KRB og ungdomsrådet.
Publisere planforslag og invitere til å komme med høringsuttalelser	Allmenheten og berørte myndigheter	Hjemmesider, Avisa Valdres, epost til berørte myndigheter og alle som har kommet med innspill
Vedtatt plan	Allmenheten og berørte myndigheter	Publiseres på kommunens hjemmesider, varsel via sosiale medier og epost, sendes via epost til berørte myndigheter

De ulike komponentene i medvirkningsopplegget vil detaljeres og konkretiseres underveis i prosessen og bekjentgjøres gjennom kommunens hjemmesider.

6 PLANPROSESS

6.1 Framdriftsplan

Arbeidsoppgave	Ansvarlig	Tidsfrist	Kommentar
Utarbeide planprogram	Administrasjon	November 21	
Formannskapet vedtar: - Oppstart av planarbeid - Å legge planprogram ut på høring og offentlig ettersyn	Politisk	November 21	
Varsel om oppstart av planarbeid. Legge planprogram ut på offentlig ettersyn og høring	Administrasjon	November 21	Varsle offentlige myndigheter og andre interesser, samt legge til rette for varsling av allmennheten. 6 uker
Medvirkningsprosess	Administrasjon	Gjennom hele planprosessen	Rettet mot grupper med særlige interesser og behov. - Ungdomsråd og KRB
Høringsfrist planprogram	Administrasjon	Februar 22	
Bearbeide innspill	Administrasjon	Mars 22	
Behandling i Formannskapet	Politisk	April 22	
Kommunestyret fastsetter planprogram	Politisk	April 22	
Utarbeide planforslag	Administrasjon	August 22	Utarbeide planforslag til kommuneplan - Ungdomsrådet og KRB
Behandling i Formannskapet	Politisk	September 22	
Kommunestyret vedtar å sende planforslag på høring og offentlig ettersyn	Politisk	September 22	
Send ut planforslag på høring og offentlig ettersyn	Administrasjon	September 22	Varsle offentlige myndigheter og andre interesser, samt legge til rette for varsling av allmennheten. 6 uker
Høringsfrist planforslag	Administrasjon	November 22	
Bearbeidelse av uttalelser og plan	Administrasjon	November 22	
Behandling i formannskapet	Politisk	Desember 22	
Vedtak i kommunestyret	Politisk	Desember 22	
Kunngjøring	Administrasjon	Desember 22	Avisa Valdres, kommunens hjemmeside og til offentlige myndigheter

7 ORGANISERING

Arbeidet med kommuneplanen eies av kommunestyret som vedtar planprogrammet, samt endelig kommuneplan. Formannskapet er planforberedende organ for kommuneplanarbeidet, og fungerer som styringsgruppe for arbeidet, innstiller til kommunestyret samt legger planprogrammet og kommuneplanen ut på høring.

For å oppnå en god arbeidsprosess, foreslås det at det etableres en arbeidsgruppe bestående av kommunalsjef for plan og økonomi, arealplanleggere, rådgivere samt prosesslederen for det kommunale planarbeidet. En eller flere fra arbeidsgruppa forutsettes å delta ved drøftings-, medvirknings- og/eller informasjonstiltak som iverksettes når dette er naturlig. Det legges opp til at formannskapet deltar aktivt i alle faser av planprosessen.

Det foreslås i tillegg at det etableres mindre referansegrupper på ulike fagområder, spesielt på temaer som utpeker seg som spesielt viktig i planarbeidet. Prosessen vil gjennomføres i tett samarbeid mellom kommunens ulike virksomheter og fagmiljø.

7.1 Prosjektledelse

Prosjektansvarlig:	Kommunedirektør
Prosjektleder:	Folkehelse rådgiver
Arbeidsgruppe:	Kommunalsjef, planleggere, rådgivere, prosjektleder for omstillingsprogrammet

7.2 Øvrige roller

Prosjekteier:	Nord-Aurdal kommunestyre
Politisk styringsgruppe:	Formannskapet
Administrativ styringsgruppe:	Kommunedirektørens ledergruppe

Det vil være aktuelt å danne ulike referansegrupper på hovedområdene i kommunen, og spesielt på satsingsområder som utpeker seg i planprosessen.

Adresse: Nord-Aurdal kommune,
Boks 143, 2901 Fagernes.
Mail: nak@nord-auerdal.kommune.no
Tlf: 61 35 90 00

